

Стаття висвітлює основні положення нової німецької орфографії, яка була впроваджена в 1998 році та була офіційно прийнята 1 серпня 2005 року. Мета реформи – спрощення правопису та зменшення кількості виключень. Дана реформа має своїх прихильників і противників, дискусія між ними не припиняється до сьогоднішнього дня.

Статья освещает основные положения новой немецкой орфографии, которая была введена в 1998 году и была официально принята 1 августа 2005 года. Цель реформы – упрощение правописания и уменьшение количества исключений. Данная реформа имеет своих сторонников и противников, дискуссия между ними не прекращается по сегодняшний день.

The article highlights the basic provisions of the new German orthography, which was introduced in 1998 and was formally adopted on August 1, 2005. The goal of the reform is to simplify spelling and reduce the number of exceptions. This reform has its opponents and opponents, the discussion between them does not stop until today.

ДО ПИТАННЯ ПРО НОВИЙ НІМЕЦЬКИЙ ПРАВОПИС

1 серпня 2005 року було офіційно прийнято новий німецький правопис. Отже, якщо німецький школяр напише слово за старим правописом, вчитель зарахує йому помилку. І це, незважаючи на те, що протягом 7 років після введення в 1998 році нових правил орфографії не припиняються суперечки і до останнього всі сподіваються на зміни.

В 1996 році були затверджені нові правила орфографії. Метою даної реформи було спрощення деяких правил правопису та зменшення кількості виключень.[1, 45]. Але влітку 2004 року кілька німецьких газет з великим шумом в засобах масової інформації повернулись до старого правопису, мотивуючи це тим, що після 6 років практичного випробування реформа не виправдала надій і плутанина зростає.

На початку 80-х років 4 наукові робочі групи з Німеччини (Східної і Західної), Австрії, Швейцарії розпочали роботу над реформою орфографії. Було проведено велику кількість конференцій у Відні, в яких брали участь науковці з Бельгії, Данії, Італії, Ліхтенштейну, Люксембургу, Румунії та Угорщини. Протягом кількох років пропозиції вчених обговорювались на рівні влади та громадськості і постійно змінювались. На цьому шляху деякі сміливі плани реформаторів не знайшли підтримки. Так, наприклад, було відхилено пропозицію написання іменників з малої літери, а також відміни буквосполучення „ai”.

Бажання змін не зникло навіть після видання в 1996 році словника Дудена з новою орфографією та прийняття рішення про новий правопис на конференції міністрів культури в тому ж році. На конференції було вирішено створити міждержавну комісію, до складу якої увійшли 12 мовних експертів. Комісія розташувалась в інституті німецької мови в місті Мангейм та отримала завдання супроводжувати впровадження реформи новими пропозиціями.

Отже, що змінилось? Найменші суперечки викликала заміна *ß* на *ss* після короткого голосного (наприклад: *dass*, *Kuss*) . Але те, що після довгого голосного буде як і раніше писатись *ß* (наприклад: *Fuß*, *genießt*) виявилось небажаним для швейцарців. Це пояснюється відсутністю цієї літери на клавіатурах їх машин.

Нововведенням стали також нові правила переносу слів та пунктуації, а також збільшення випадків написання слів з великої літери (наприклад: „*das Letzte*” замість „*das letzte*”, „*auf Deutsch*” замість „*auf deutsch*”).

Потроєння приголосних в таких словах як *Stilleben*, *Baletttänzer*, а також „онімечення” іноземних слів (наприклад: *Katarr*, *Kreme*, *Panter*, *Majonäse*) визвали суперечки, незважаючи на дозвіл вживати також старі форми.

Нація розкололась на противників та прихильників реформи. Критики почали сперечатись через деталі. Суперечки зросли після введення нового правопису в 1998 році та досягли найширшого резонансу в жовтні 2004 року після рішення прем'єр-міністрів федеральних земель про те, що з 1 серпня 2005 року нова орфографія є обов'язковою в установах та школах.

Восени 2004 року інститут демоскопії в місті Аленсбах провів опитування щодо ставлення німців до реформи. З'ясувалось, що 60% німців негативно ставляться до впровадження нових правил і тільки 19% погодились використовувати новий правопис. Противники реформи не тільки впливові видання, а також такі письменники, як ГюнтерГрас та австрійський лауреат Нобелівської премії Ельфріде Йелінек були категорично проти реформи, вважаючи, що вона внесла більше хаосу, ніж визначеності [3, 25].

Прихильники реформи протестували проти повернення достарого правопису. Наприклад, редакція Дудена вказувала, що в разі скасування нових правил доведеться внести корективи в 2% слів в текстах (причому тільки 80-85% слів доведеться корегувати через написання *ß/ss*).

Німецькі вчителі попереджали, що відмова від реформи посіє невпевненість серед 14 мільйонів учнів, які почали вивчати нову

орфографію з 1998 року. А швейцарські видавництва шкільної літератури та словників підраховали, що в разі повернення до старого правопису вони понесуть збитки у розмірі 6,5 мільйонів євро.

Політична постанова від 1 серпня 2005 року хоча і виключила можливість повернення до старого правопису, однак не припинила боротьби за подальші зміни, отже, за компроміс з критиками реформи.

Між тим, дискусія, яка велась останніми роками, залишила свої сліди. В деяких сумнівних випадках дозволено вживати варіанти, які можна розглядати як часткове повернення до старого правопису. Наприклад, поряд з формою „der nichts sagende Mann” (мовчазний чоловік) може вживатись „der nichtssagende Mann” (невизначний чоловік).

Але критиків реформи такі поступки не влаштовують. Професор лінгвістики з Потсдаму Петер Айзенберг вважає, що існує ще багато недоробок [3, 26]. Айзенберг, який був спочатку членом міжнародної комісії і з якої вийшов рікпотому розробив в 2003 році для Академії мови та художньої літератури в Дармштадті компромісну пропозицію, яка хоч і не мала успіху, однак вплинула на хід дискусії.

Слід зауважити, що Академія, найвпливовіший критик реформи, видає свої публікації за старим правописом, але в своїх пропозиціях бере до уваги нові правила, оскільки вони „можуть бути прийняті без видимої шкоди”. Але професор Айзенберг вважає, що відокремлене написання таких слів, як „fertigmachen”, „krankschreiben”, „fallenlassen”, суперечить мовному чуттю німців. Саме тому він створив робочу групу, до складу якої входять сім мовознавців, яка займається саме проблемою відокремленого та злитого написання подібних слів.

Професор також впевнений, що в майбутньому стане можливим використання декількох варіантів написання слів. Наприклад, німці зможуть писати „zumute” або „zu Mute”, „Rat suchend” або „ratsuchend”. Айзенберг вважає, що якщо буде дозволено використовувати варіанти написання слів, з часом перемаже вірний.

Але на сьогоднішній день питання залишається невирішеним і часто трапляються курйози. Наприклад, деякі консервативні газети, які залишилися вірними старому правопису, самі „виправляють” статті, листи, написані за новими правилами, які надходять до них. Це не завжди йде на користь матеріалу. Так, німецький письменник Роберт Гернхард сказав: „Якщо мої вірші з’являться в шкільних підручниках у новому правописі, в мене буде відчуття, що вірші належать не мені.” [3, 24].

Професор Людвіг Айхінгер, директор інституту німецької мови в Мангеймі та член „Ради німецького правопису” висловлює думку, що коли в мові впроваджуються зміни, то завжди виникають деякі непорозуміння, оскільки мова завжди знаходиться у стані розвитку. Він вважає, що можна пояснити бажання все підпорядковувати правилам, але це нереально.. Потрібно прийняти до уваги, що найпростіше правило стосується 90% випадків, решта – це виключення. Він пропонує взяти за приклад слово „kennenlernen”. За новими правилами слід писати 2 інфінітиви окремо. Але у випадку з цим словом люди висловили негативну думку, оскільки це не те саме, що, наприклад, „schwimmen lernen”. Це суперечить мовній інтуїції. Однак, це, на думку професора, лише окремий випадок, для якого навряд чи створять окреме правило.

Професор Айхінгер також вважає нераціональним онімечення іноземних слів. Це наша мовна традиція, що ми показуємо, звідки в німецькій мові з’явилося те чи інше слово. Так, наприклад, німці пишуть таке слово, як „Philosophie” через „Ph”, оскільки грецьке століття було важливим для них.

Однак, професор впевнений, що немає вороття до старого правопису. Хоча те, що вони мають на сьогоднішній день теж не є „ідеалом”. Він вважає, що їм потрібен компроміс. Кожні 5 років їх рада буде видавати повідомлення про зміни, які будуть відбуватися в правописі. В якості прикладу він наводить словник Дудена, який завжди так робив.

Література :

1. Бим И. О. О реформе немецкой орфографии //Иностранные языки в школе.-1998.-№ 2.
2. Гуглер У. КурдиякН. Новые правила орфографии. Немецкий язык.- К.:1997.
3. Leonie Loreck. Streit ums Schreiben.// Daad Letter. – 2005. -№ 1.
4. Orthographie neu. Schnellkurs für Deutsch als Fremdsprache.- Max Hueber Verlag: 1997.